

Institutttråd: Institutt for design

Saksnummer: 05/25 c) o-sak

Dato: 06.02.2025

Arkivsaksnr: 2025/211-1

Endringer i UH-lov – relevante endringer for KMD

Bakgrunn

Ny UH-lov tilhørende forskrift trådte i kraft 01.08.2024. Noen endringer ble umiddelbart iverksatt, for andre gjelder overgangsordninger. Lovendringene medførte behov for å endre reglement og ansettelse i undervisnings- og forskerstillinger, rekrutteringsstillinger og lederstillinger på åremål.

Noe er fremdeles uavklart som gjelder for eksempel kvalifikasjonskrav for alle stillingskategorier, utdanningsfaglig kompetanse, språkkrav for stipendiater og postdoktorer, karrierefremmende arbeid, stipendiater og postdoktorer.

Andre ting er avgjort som for eksempel språkkrav for ansatte i undervisnings- og forskerstillinger med krav om B2 nivå innen 3 år, som også nå gjelder ved opprykk.

Vedlegget, notat fra Åslaug Styve Mjaanes, beskriver detaljene i endringene.

Vedlegg 1:

Endringer som følger av ny UH-lov og forskrift av 01.08.2024 – en oppsummering pr januar 2025.

Saksbehandler

MOEM

Endringer som følger av ny UH-lov og forskrift av 01.08.2024 – en oppsummering pr. januar 2025

- Ny [UH-lov](#) og tilhørende [forskrift](#) trådte i kraft 01.08.2024.
- Noen endringer ble iverksatt umiddelbart, for andre gjelder det overgangsordninger.
- Lovendringene bl.a. medført behov for å endre «[Reglement for ansettelse i undervisnings- og forskningsstillinger, rekrutteringsstillinger og lederstillinger på åremål](#)» ved UiB. Dette ble gjort i [sak 91/24](#) som ble behandlet i Universitetsstyret 28.11.2024.

Dette er fremdeles uavklart:

- **Fastsatt kvalifikasjonskrav for alle stillingskategorier**

Det er fastsatt kvalifikasjonskrav til alle undervisnings- og forskningsstillinger (forskriftens kapittel 3 §3-2 tom. 3-7). Nødvendige justeringer må vedtas og innarbeides ved UiB.

Inntil videre følges de kvalifikasjonskravene som gjaldt frem til 1.8. 2024. Informasjon sendes ut når endringer er avklart slik at oppdaterte formuleringer kan innarbeides i ulike rekrutteringsprosesser/opprykkssaker for vitenskapelige stillinger ved UiB.

- **Utdanningsfaglig kompetanse**

Den nye forskriften sier at universitetene skal fastsette nærmere krav til den utdanningsfaglige kompetansen for ansettelse og opprykk til undervisnings- og forskningsstillinger, tilpasset hver stillingskategori.

De utdanningsfaglige kompetansekravene for professor og førsteamanuensis må gjennomgås i organisasjonen. HR-avdelingen kommer tilbake til nærmere informasjon om prosess. Inntil videre følges altså de kvalifikasjonskravene som gjaldt frem til 1.8 2024.

- **Språkkrav for stipendiater og postdoktorer**

UiB avventer innføring av det nye språkkravet på minimum nivå **A2** for stipendiater og postdoktorer til nødvendige avklaringer er på plass. Det er fastsatt en overgangsordning som innebærer at ansettelser som blir **vedtatt før 1.8.2025** kan følge det tidligere regelverket når det gjelder kvalifikasjonskrav.

Det er ventet at saken om språkkrav for stipendiater og postdoktorer blir behandlet i Universitetsstyret våren 2025.

- **Karrierefremmende arbeid, stipendiater og postdoktorer**

Begrepet pliktarbeid er endret til karrierefremmende arbeid og har fått et noe endret innhold både for stipendiater og postdoktorer. Det vil bli utarbeidet retningslinjer for dette. Det samme vil gjelde karriereplaner for disse stillingene. Det er også kommet nye krav til planmessig oppfølging av stipendiatene. UiB vil ha en samordnet prosess på justeringer av retningslinjer og rutiner som angår stipendiatene og postdoktorene.

Avklart pr januar 2025 gjennom lov, forskrift og UiBs «Reglement for ansettelse [...]»

Utdanningsfaglig kompetanse

Professorer får nå, i likhet med førsteamanuensis, en frist på 2 år etter ansettelse på å oppnå utdanningsfaglig kompetanse. (Gjelder ikke opprykk)

Det er fastsatt en overgangsordning som innebærer at ansettelser som blir **vedtatt** før 1.8.2025 kan følge det tidligere regelverket når det gjelder kriteriene for utdanningsfaglig kompetanse.

Språkkrav

Forskriftens krav om norskferdigheter innen tre år etter ansettelse i undervisnings- og forskningsstilling er allerede gjeldende ved UiB, jf. Språkpolitiske retningslinjer for Universitetet i Bergen vedtatt i 2019. Det er en videre forsterkning når det nå er forskriftsfestet at ferdighetene skal være på nivå **B2**, og at dette er en del av kvalifikasjonskravene i forsknings- og undervisningsstillinger. Merk at språkferdighetene også gjelder ved opprykk, da uten unntak/frist på 3 år for å oppnå kravene.

Endringen trådte i kraft umiddelbart, og er lagt inn i maler for utlysning av aktuelle stillinger. Arbeidsgiver plikter å legge til rette for språkopplæring i arbeidstiden.

Rekrutteringsstillinger

- Stillingen som **vitenskapelig assistent** er omtalt under rekrutteringsstillinger i den nye forskriften og tydeliggjort som et grunnlag for en videre akademisk karriere. Også vitenskapelig assistent-stillingene har nå rett til forlengelse av åremålsperioden ved permisjoner, sykefravær mv. Dette gjelder også for vitenskapelige assistenter ansatt før 1.8.2024, men ikke med tilbakevirkende kraft (tidligere fravær). Kompetansekravet for ansettelse som vitenskapelig assistent (1018) er noe skjerpet.
- For stilling som **postdoktor** er den lovfestede tilsettingsperioden nå 3-4 år jf. §7-2.
 - **MSCA-postdoktorer** har EU-finansiering for 2 år. Lovendringen innebærer at UiB må ansette MSCA-postdoktorer i enten treårig postdoktorstilling og selv finansiere det tredje året, eller ansette dem midlertidig som forsker i to år etter statsansatteloven § 9 (1) bokstav a.
 - Fakultetene avgjør selv om de ansette kandidatene i toårig forskerstilling eller treårig postdoktorstilling. Et eventuelt tredje år må finansieres av institutt eller fakultet.
 - Postdoktorer har rett til å få åremålsperioden forlenget på bakgrunn av rettighetsbasert fravær. Både korttidsfravær og langtidsfravær gir rett til forlengelse, jf. § 3-17 i universitets- og høyskoleforskriften.
 - Ved ansettelse i forskerstilling, får den ansatte kun forlengelse for langtidsfravær (over 30 dager) i henhold til kontrakten med EU. Den ansatte får rettigheter som fast ansatt dersom forlengelser medfører at

ansettelsestiden overstiger tre år, jf. statsansatteloven § 9 (3). I slike tilfeller må UiBs rutine for håndtering av overtallighet i eksternt finansierte forskerstillinger følges.

- Det er fastsatt en overgangsordning som innebærer at ansettelser som blir **vedtatt før 1.8. 2025** kan følge det tidligere regelverket. Frem til da kan postdoktorer derfor ansettes som tidligere, altså for minimum to år.

Sammensetning av sakkyndig komité

I ny forskrift § 3-1 om sakkyndig komité er det gjort flere endringer fra tidligere forskrift.

Merk at det nå gjelder samme krav til sammensetning av komité ved ansettelser og opprykk.

- For stilling som professor:

- Minst tre medlemmer med professorkompetanse
- Minst to av medlemmene må ha kompetanse innenfor samme fagområde som søkeren.
- Begge kjønn skal være representert.
- Leder av komiteen skal være eksternt
- Det skal normalt være minst én sakkyndig fra utlandet, på fagområder hvor det er hensiktsmessig.
- Som hovedregel kan bare én av de sakkyndige være ansatt ved UiB. Det legges til grunn at dersom sakkyndig komité utvides med flere medlemmer enn tre, kan to medlemmer være ansatt ved UiB.

- For stilling som førsteamanuensis:

- Minst tre medlemmer med minimum førsteamanuensisiskompetanse, hvorav minst én med professorkompetanse.
- Minst to av medlemmene må ha kompetanse innenfor samme fagområde som søkeren.
- Begge kjønn skal være representert.
- Leder av komiteen skal være eksternt
- Det skal normalt være minst én sakkyndig fra utlandet, på fagområder hvor det er hensiktsmessig.
- Som hovedregel kan bare én av de sakkyndige være ansatt ved UiB. Det legges til grunn at dersom sakkyndig komité utvides med flere medlemmer enn tre, kan to medlemmer være ansatt ved UiB.

- For stilling som førstelektor og dosent:

- For dosentstillinger skal minst én av de sakkyndige ha professorkompetanse.
- For førstelektorstillinger skal minst én av de sakkyndige som hovedregel ha professorkompetanse.

Øvrige stillinger – vurderingskomité

Det er ikke krav om sakkyndig vurdering ved ansettelse i stillinger som:

- universitets- og høyskolelærer
- universitetslektor
- rekrutteringsstillinger (vit.ass. stipendiat, spesialistkandidat og postdoktor).

UiB har vedtatt følgende regler for de ulike stillingstypene:

- For stilling som universitets- og høyskolelærer eller universitetslektor

For ansettelse i faste stillinger skal det være en vurderingskomité med tre vitenskapelig ansatte. Minst ett av medlemmene må være førsteamanuensis eller professor. De øvrige medlemmene må ha minst tilsvarende kompetanse som stillingskategorien det skal ansettes i. Begge kjønn skal være representert i vurderingskomiteen, med mindre det kan begrunnes at slik representasjon ikke er mulig.

- For stilling som postdoktor

Vurderingskomiteen skal bestå av minst tre vitenskapelig ansatte. Begge kjønn skal være representert i komiteen, med mindre det kan begrunnes at slik representasjon ikke er mulig.

Vitenskapelige assistenter, stipendiater og spesialistkandidater kan ikke benyttes i vurderingskomiteer. Postdoktorer kan benyttes i vurderingskomiteer dersom dette inngår i karriereplanen.

Instituttleder nedsetter en gruppe som medvirker ved intervju og referanseinnhenting. Gruppens sammensetning og arbeid må tilpasses hensynet til effektiv og forsvarlig saksbehandling ut fra den utlyste stilling, søkermasse mv. Medlemmer av vurderingskomiteen kan også være blant medlemmene i denne gruppen.

Innstilling foretas av den som har innstillingsmyndighet.

- For stilling som stipendiat

Fakultetsstyret kan beslutte å fravike kravet til vurderingskomité ved ansettelse i stilling som stipendiat. Når det er gjort unntak fra kravet om vurderingskomité, må innstillende myndighet vurdere om søkerne oppfyller kravene til basisutdanning, og om de er tilstrekkelig faglig kompetent til det doktorgradsprogram ansettelsen gjelder.

Dersom fakultetet opprettholder krav om vurderingskomité følges regler som for postdoktor.

- For stillingene som vitenskapelig assistent og spesialistkandidat

UiB har i gjeldende reglement ikke fastsatt regler for sakkyndig komité. UiB har ikke ansett at det er behov for å fastsette regler for disse to stillingskategoriene i reglementet. Innstillende myndighet må likevel ved ansettelse i stilling som spesialistkandidat vurdere om søkerne oppfyller kravene til basisutdanning, og om

de er tilstrekkelig faglig kompetent etter den plan for spesialistutdanning som ansettelsen gjelder.

Annet om rekrutteringsprosesser

- Kravet om at sakkyndig komité skal rangere søkerne er tatt ut av forskriften, men videreført i UiBs eget reglement, under punkt 6.2.4 – Mandat for sakkyndig komité/vurderingskomité.
- Under punkt 6.3.2 Grunnlaget og vurderinger for innstilling har følgende blitt lagt til: «Diskvalifisering av kandidater som er funnet godt faglig kvalifisert av sakkyndig komité/vurderingskomité kan bare skje der det foreligger særlige grunner som gjør kandidaten uegnet for stillingen.»
- I punkt 6.1.4 har UiB videreført en regel om fullmakt til å stoppe en ansettelsessak, som ikke lenger fremgår av lov og forskrift: «Fakultetsstyret har myndighet til å stanse ansettelsesprosessen før ansettelse dersom det foreligger saklig grunn. Der ansettelsesmyndigheten i faste undervisnings- og forskningsstillinger er lagt til et ansettelsesutvalg, har ansettelsesutvalget myndighet til å stanse ansettelsesprosessen.»

Opprykk

Det er nå mulig å søke opprykk uavhengig av stillingsprosent. Dette gjelder fra 1.8.**2024**. Den ansatte må ha minimum 1 år igjen av ansettelsesperioden. Ansatte i innstegsstillinger og ekstraervert (bistillinger) kan ikke søke opprykk.

Det kan søkes opprykk fra universitets- og høyskolelærer til universitets- og høyskolelektor, fra universitets- og høyskolelektor til førstelektor, fra førstelektor til dosent, og fra førsteamanuensis til professor.

Ved UiB kan universitetslektor ikke lenger søke opprykk til førsteamanuensis, og det blir ikke åpnet for overgang mellom førstelektor og førsteamanuensis. Søknadsdatoene 15.3 og 15.9 opprettholdes for opprykk til professor.

- **Overgangsordning**
 - Ansatte som søker om opprykk etter § 3-13 **senest 31. juli 2025** har rett til å få søknaden vurdert etter forskrift 9. februar 2006 nr. 129 om ansettelse og opprykk i undervisning- og forskerstillinger.
 - For opprykk til professor er i praksis siste frist 15. mars 2025.
 - Ansatte i stillingskategorien universitets- og høyskolelektor har rett til å søke opprykk til førsteamanuensis etter forskrift 9. februar 2006 nr. 129 om ansettelse og opprykk i undervisning- og forskerstillinger § 2-4 første ledd, fram til **31. desember 2027**.
 - **Merk at reglene fra gammel og ny forskrift ikke kan kombineres i overgangsperioden.** Dette er bekreftet fra HK-dir pr e-post 18.12.24: «Bestemmelsen er ment å sikre at de som var tilsatt som universitets- og

høyskolelektorer før den nye forskriften trådte i kraft, ikke får avvirket muligheten til å søke opprykk til førsteamanuensis før i 2027. Regelen er altså ikke ment å utvide retten til noen som ikke før hadde en slik rett. De avgrensninger som følger av den gamle forskriften § 2-4 første ledd vil altså være gjeldende (altså må universitets- og høyskolelektoren ha fast stilling og minimum 50 prosent stilling).»

Ekstraerverv

- P.t. skal også ekstraerverv lyses ut, med unntak av stillinger knyttet til eksternfinansierte prosjekter. Kun Universitetsstyret kan ansette. Det er imidlertid ventet at denne regelen blir reversert i løpet av 2025.
- Åremålsperiodene kan være fra to til seks år. Det er ikke fastsatt noen begrensning på hvor mange ganger man kan ansettes på åremål i ekstraerverv.
- Det er en forutsetning for ansettelse i ekstraerverv ved UiB at den som ansettes har hovedstilling hos annen arbeidsgiver som UiB ønsker samarbeid med.
- Det enkelte fakultetsstyre kan selv vurdere om det skal gis unntak for utdanningsfaglig kompetanse, norskferdigheter på B2 nivå og om det skal opprettes vurderingskomité ved ansettelse i ekstraerverv.
- Der det beslutte å opprette vurderingskomité bør de tre vitenskapelig medlemmene ha minst tilsvarende kompetanse som stillingskategorien det skal ansettes i. Begge kjønn skal være representert i vurderingskomiteen, med mindre det kan begrunnes at slik representasjon ikke er mulig.
- Dekanen har myndighet til å oppnevne medlemmer til komiteen. Når det ikke opprettes vurderingskomité må innstillende myndighet vurdere om søkerne oppfyller kompetansekravene.
- For ansatte i ekstraerverv ved UiB og som søker ledig hovedstilling, skal det foretas ny bedømmelse basert på de ordinære vitenskapelige, utdanningsfaglige og/eller kunstneriske kvalifikasjoner som kreves i den ledige stillingen.

Forskerstillinger

- Forskerstillinger (kode 1108/1109/1183) er tatt ut av UH-loven, og omfattes nå kun av Statsansatteloven.
 - o Må være fast eller midlertidig.
 - o Kan ikke ansettes i bistilling/ekstraerverv.
 - o Må lyses ut.
- Etter forhandlinger med tillitsvalgte er regler om tilsetting i forskerstillinger nå tatt inn i personalreglementet til UiB: <https://regler.app.uib.no/regler/Del-3-Personal-og-HMS/3.1-Personalforvaltning/3.1.2-Regler-om-tilsetting/Personalreglement-for-Universitetet-i-Bergen/>
 - o HR-avdelingen jobber med å kartlegge ulike mulige konsekvenser for ansettelse, opprykk og oppsigelse i forskerstillinger, og vil komme med ytterligere klargjøringer etter hvert.

- Fakultetet må oppnevne egne ansettelsesråd for forskerstillinger.
 - o Omtalt i §8: «Ansettelsesrådet for forskerstillinger har dekanen som leder og fire medlemmer. To av medlemmene skal representere arbeidsgiver og to er fra arbeidstakersiden. Fakultetsstyret oppnevner de to representantene fra arbeidsgiversiden, samt vara for disse, etter forslag fra dekanatet. De to representantene fra arbeidstakersiden, samt vara for disse, oppnevnes etter forslag fra tjenestemannsorganisasjonene. Sakkyndige komiteer sammensettes slik det fremgår av Reglement for opprykk til forsker 1109 i statlige virksomheter og Regler for opprykk til forsker kode 1183.»
 - o I praksis kan dette skje ved at studentrepresentant i hhv. Fakultetsstyre og Ansettelsesutvalg trer ut/ikke har stemmerett, og blir erstattet av en ekstra ansattrepresentant.
- *Unntak fra bl.a. utlysningsplikt ved ansettelse av arbeidstakere i staten som skal utføre oppdrag som er eksternt finansierte.*
- **§9.7:** Ved UiB skal forskriftens muligheter for unntak i eksternt finansierte oppdrag praktiseres på følgende måte:
 - o Det kan gjøres unntak fra utlysning og kvalifikasjonsprinsippet i eksternt finansierte forskerstillinger i de tilfeller det er nødvendig at bestemte personer utfører arbeidet. Dette kan være naturlig utfra prosjektsøknaden eller det kan være forutsatt fra oppdragsgiver at bestemte personer skal delta i prosjektet e.l.
 - o Innstillende myndighet må vurdere om kandidaten er tilstrekkelig faglig kompetent til å utføre arbeidsoppgavene i den eksternt finansierte forskerstillingen.
 - o Ansettelse i eksternt finansierte forskerstillingen skjer i ansettelsesutvalget, jf. pkt. 8

16.01.25. ÅSM